

національне усиновлення значно переважає над міждержавним. Так, протягом дев'яти місяців 2012 року українські сім'ї усиновили 1445 дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, іноземці - 588 дітей.

Усиновленням є прийняття усиновлювачем у свою сім'ю особи на правах дочки чи сина, що здійснене на підставі рішення суду, крім випадку, передбаченого статтею 282 цього Кодексу.

Опіка, піклування встановлюється над дітьми-сиротами і дітьми, позбавленими батьківського піклування.

Опіка встановлюється над дитиною, яка не досягла чотирнадцяти років, а піклування - над дитиною у віці від чотирнадцяти до вісімнадцяти років. Опіка, піклування над дитиною встановлюється органом опіки та піклування, а також судом у випадках, передбачених Цивільним кодексом України.

Прийомна сім'я - сім'я, яка добровільно взяла на виховання та спільне проживання від одного до чотирьох дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування (Положення про прийомну сім'ю постановою КМУ від 26.04.2002 № 565).

Дитячий будинок сімейного типу - окрема сім'я, що створюється за бажанням подружжя або окремої особи, яка не перебуває у шлюбі, для забезпечення сімейним вихованням та спільного проживання не менш як п'яти дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування. Загальна їх кількість у дитячому будинку сімейного типу не повинна перевищувати 10-ти, враховуючи рідних дітей (Положення про дитячий будинок сімейного типу, постановою КМУ від 26.04.2002 № 564).

Під опікою, в прийомних сім'ях, дитячих будинках сімейного типу за станом на 1 липня 2012 року виховується 77,2 відсотка дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. Ці результати були позитивно оцінені Комітетом ООН з прав дитини.

Водночас актуальним залишається питання щодо поліпшення ефективності діяльності центральних і місцевих органів виконавчої влади, органів опіки та піклування, спрямованої на профілактику соціального сирітства, розроблення комплексних соціальних послуг для дітей, позбавлених батьківського піклування, та сімей з дітьми, які опинилися в складних життєвих обставинах, запровадження нових технологій соціальної роботи з такими дітьми та сім'ями.

Спеціальними закладами для дітей з особливими потребами є будинок дитини в якому перебувають діти віком від кількох тижнів до 6 років, а також будинок - інтернат у якому перебувають діти віком від 6 до 18 років. У цих закладах із дітьми працюють психіатри, логопеди, дефектологи, невропатологи, психологи. Діють кабінети масажу, арт-терапії, зал ЛФК, сенсорні кімнати та ін.

Отже, унаслідок розвитку сімейних форм виховання в державі значно зменшиться кількість дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, влаштованих у заклади для таких дітей, що є гарантією забезпечення соціального захисту.

ЗАХИСТ ПРАВ ВИГОДОНАБУВАЧІВ ПРИ СПАДКУВАННІ ПРАВА НА ОДЕРЖАННЯ СТРАХОВИХ ВИПЛАТ (СТРАХОВОГО ВІДШКОДУВАННЯ)

Пилипенко С.А., к.ю.н., доцент, професор кафедри цивільного права і процесу НАВС

Правове регулювання спадкування права на одержання страхових виплат (страхового відшкодування) закріплене у ст. 1229 ЦК України. Відповідно до ч.1 ст. 1229 ЦК України страхові виплати спадкуються на загальних підставах. Тобто право вимоги до страховика щодо виплати суми страхового відшкодування, яке не встиг реалізувати спадкодавець, включається до складу спадщини і переходить до спадкоємців за правилами ЦК України. З метою реалізації цього права спадкоємцям страхувальника доцільно оформити свідоцтво про право на спадщину, яке видається нотаріусом на загальних підставах.

За договором страхування одержувачем страхової суми, за загальним правилом, виступає сам страхувальник. Водночас, закон надає йому можливість обумовити в договорі страхування з настанням страхового випадку її виплату іншим особам – вигодонабувачам. Саме тому, у ч. 2 ст. 1229 ЦК України законодавцем закріплюється особливість набуття прав на страхову виплату у разі укладення договору особистого страхування на користь третьої особи – вигодонабувача. За допомогою такого юридичного прийому визначається право на отримання страхової виплати за договором особистого страхування, що не включається до складу спадщини. Внаслідок чого на набуття цього права не поширюються норми, що регулюють спадкове правонаступництво.

Як всяка третя особа за договором, вигодонабувач отримує права, що виходять для нього з договору страхування, в силу вказівки страхувальника. Від страхувальника залежить призначення чи зміна вигодонабувача. При страхуванні права вигодонабувача вступають у силу лише після настання страхового випадку (наприклад, після смерті застрахованої особи). До моменту смерті застрахованої особи вигодонабувач не перебуває зі страховиком ні в яких відносинах, а тому не має ніяких прав на вказану в договорі страхову суму. Лише після настання цього моменту між ними виникає зобов'язальне відношення, в силу якого вигодонабувач отримує право вимагати виплати йому страхової суми, а страховик стає зобов'язаним здійснити її виплату.

Згідно чинного законодавства у разі смерті страхувальника – громадянина, який уклав договір майнового страхування, права й обов'язки страхувальника переходять до осіб, які одержали це майно в спадщину. Страховик або будь-хто зі спадкоємців має право ініціювати переукладення договору страхування.

У разі смерті страхувальника, який уклав договір особистого страхування на користь третіх осіб, його права і обов'язки можуть перейти як до цих осіб, так і до осіб, на яких відповідно до чинного законодавства покладено обов'язки щодо охорони прав і законних інтересів застрахованих.

Страхова сума в цьому випадку видається зазначеній у договорі особі на підставі договору страхування, а не в порядку спадкування, тому на ці правовідносини норми спадкового права не поширюються, і особа, яка одержала страхову суму після смерті застрахованого, не є спадкоємцем, тому і не повинна відповідати за його борги.

Якщо ж у договорі особистого страхування страхувальником (застрахованою особою) не встановлено вигодонабувача, то право на отримання страхової виплати включається до складу спадщини, і його спадкування відбувається за заповітом або законом.

Нотаріус на прохання спадкоємців вправі зробити запит до банків, страхових установ про наявність на ім'я померлого страхових виплат. Відповідно до ст. 46 Закону України «Про нотаріат» страховики повинні подати відомості в строк, вказаний нотаріусом. Реалізація успадкованого права на отримання страхових виплат (страхового відшкодування) відбувається на підставі свідцтва про право на спадщину.

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЗАКОННИХ ІНТЕРЕСІВ ІНВЕТОРІВ В КАПІТАЛЬНОМУ БУДІВНИЦТВІ ЖИТЛА НА ОСНОВІ ФОНДУ ФІНАНСУВАННЯ БУДІВНИЦТВА

Загорняк Н.Б., к.е.н., член Союзу юристів України, доцент кафедри господарсько-правових дисциплін ННІПП НАВС

Сучасне розуміння гідного життєвого рівня людини, закріплене міжнародними стандартами прав та свобод, прямо пов'язується із наявністю житла (ч.1 ст.25 Всезагальної декларації прав людини). Конституція України у ст.3 визначила найвищою соціальною цінністю людину, а у ст.48 визначила право на житло не лише одним з основних конституційних прав громадян, але й одним з детермінантів права кожного громадянина на достатній життєвий рівень; крім цього, ст. 47 визначено обов'язок держави створити умови, за яких кожен громадянин матиме змогу побудувати житло, придати його у власність або взяти в оренду, реалізуючи таким чином право на житло.